

Norata eguzki; arata beroki (AN, Esteribar). Norata ezkurre; arata txerrien muturre (AN, Esteribar).

Ire aurre ezi-ezak egungo aragiz, atzoko ogiaz ta juandan urteko arnuaz (AN. Luzaide).

Ixillik; guziek dakitela egiten du (G. Andoain).

Behiltz bere eskuko (AN Etxalar). Gogoak ematen diena egin dezatela.

Emen oetako aldiak egin ditu (G. Ikaztegieta). Ondatu da emendik, bezala.

Deus ez. Begien atsegin da; baño poltsan ez (AN Arruazu).

Arantza zurin lorea; arto egiteko florea (G. Ormaiztegi).

Arantza beltza loratzen; arrazoya zabaltzen (G. Ormaiztegui). Arra edo arrea lurr elkorra apurtzen.

Izain ona duk ori! (AN Arruazu). Besterena jateko ona danaz.

Izpi oneko umea aiz il! (G. Goierri).

Garizuma aurretik, garizuma atzetik; garizuma beti bustiya (AN, Arruazu).

Gauen parrandan? Egunez lo-gure (G. Oñati'n).

Goazen, goazen oatzera; goizean jekiko gaittun ardatzera. Gauden, gauden oatzian; gauen egingo diñau ardatzean (AN Larraun).

Bat bestün lotsaik eztu-ta (AN, Madotz). Gaitz besteari erraz erasten zaiola.

Oyartzun: Pareta zarrak erantzun (G).

Gaur San Estebantxe: emetik aurrera len antxe (G. Aretxabaleta).

Ik, ez? Nik ez! (AN, Madotz). Ez ik, eta ez nik.

Txoroa! Alain txoroa! zurtuko aiz bai! Eraska baldin ba-zen, zurtuko zen bai ederki (AN. Araitz).

Asto zarra mukizu! malizi asko dakizu (AN, Araitz).

Erio suarr dago (AN, Esteribar). Eriotz aurreko ezin egonarekin edo.

Dominus vobiscum, ez emen zian goseak il (AN, Madotz). Apaiz egin ezkeroz biziala izango dula.

Besteren beatzarekin zulotik muskarra atera (G.). Zallena besteri eginazi.

- Apostue eztuk errenta; olloa an zeok erreta* (AN, G).
- Atzekoz aurrera esan da ere...* (AN, Araitz).
- Ardie auntzei ille-eske* (AN, Larraun). Duena, eztunari eskeka.
- Aztutik ezautuko duk gizen dagon* (AN, Esteribar). Pisuan ezautuko.
- Yokabide xarmanta egin digu abatikan!* (AN, NARBARTE). Ez gaitu gaizki saldu!
- Norbera den tokin jainkoa* (AN, Arrarats). Bakoitzak atsegin zaion erara egiten ditu gauzak.
- Gu allaatzen geran guzik ba-due ankan bat makurre* (AN, Madotz).
- Pepe bat egiñik dago* (G. Iziar). Ordiaz.
- Pipa pitz. Erran bi itz* (Xubero).
- Ongi egiten dioen tairue ba-du* (AN, Leitza).
- Gaixoak nai dunartean onaren bizia* (AN, Beramendi).
- Urak beti gainbera* (G. Andoain).
- Errotan lasa; bidean presa* (AN, Larraun).
- Denean ase: eztenean gose* (AN, Larraun).
- Ez-iduri arren, mandoa beti antzu* (Larraun).
- Gutxiena uste denean, azaltzen da erbia* (AN, Larraun).
- Sua, auspean ere bero* (AN, Larraun). Gogo on edo txarrak berotzen gizona.
- Udondoko matsa, iñoiz ontzen ezta* (AN, Larraun).
- Sua den tokitik ateratzen da ekea* (AN, Larraun).
- Laxter geiago egiten du bareak, erbi geldiak baño* (AN, Larraun).
- Arria eskutik bota baño len, begiratu nora bota* (AN, Larraun).
- Adixkidetako ohea, etsaietako baño* (AN, Araitz).
- Obe da bei bat esnazue, bi antzu baño* (AN, Araitz).
- Nik ur bedeinkatua eman nion; eztakit ziñatu ote zen* (AN, Araitz).
- Aziera ona eman zitzaionaz.
- Ori duk zopak eta purruste* (AN, Larraun). Guzia beretza nai luke naz.
- Soldadue; amaren ume sobradue* (AN, Eraso).

Txorik ere, dun aña odol ixurtzen du (AN Eraso). Nik duten baño geiago ezin eman, esateko.

Besten umea, beti txarra (AN, Madotz).

Ago itxin, ezta uliik sartzen (AN, Gartzaron). Batzutan ixilik ego-tea obe dala.

Ari bi, sail bereak itzuli (AN, Araitz).

Onozko lurrak janik egongo nintzen (AN, Bera).

Intxaurrentzat arririk ezta beñere falta (AN, Intza). Lapurtxoen bat ere ez.

Arrunt bildu (AN, Goizueta). Azkeneko izpiraño bildu.

Gillen: biar, illen;

etzi, eortziren;

etzidamu, ahantziren (Lapurdi). Landarretxe Euskaltzain zenak emana.

Zuntzurra pattarr, ta sabela ordoki.

Larresorotarra, zillarra; baño zittala. Larresoro xipa zorro (Laburdi).

Otsoa aitatu; ta otsoa atarin (G. Leaburu). *Otsoa aipatu ta otsoa azaldu* (AN, G.).

Atez: zazpi erri ta lau apez (AN, Ultzama).

INTZA-R DAMASO

«AMANTETIK» AL DATOR «MAITE»?

Entzuteko guztiak ez ditugu entzun oraindik. Erderazko «amante» itzetik datorrela, beraz, gure «maite»?

Arantzazu'ko Batzarrean entzun genduan ori. (Beste bein ere alako zerbait entzun bear izan genduan: «pueblo» esateko, «populua» esan bear degula; «pueblo» *entidad*, *persona moral* esateko, alegia; gure «erria» geografi-itza besterik ez dala; ez dala «sociologi-itz», «politik-itz»).